

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Observationes in Cap. I. generalem Descriptionem Judiciorum continens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

quem *Tertia* communicare prohibet. Omisit in *Quinta* restrictionem magni momenti; nempe si periculosum sit.

QUÆSTIO VIII.

Inter Regulas circa consecutiones hujus Judicii, multæ pertinent ad *Sextam*: tales sunt eæ, quæ circa pœnas versantur; porro, major ipsorum pars reducitur ad pœnas proscritionis Bonorum aut Excommunicationis; hæc tamen *Quæstio* non est inutilis, cum alterius defectum suppleat.

REGULA VII. & XX. quæ dicunt Sacrificia oblata, & Sacramenta administrata ab Hæreticis, esse nulla, expositione indigent. *Reg. I.* includitur in ultimâ *Quæstionis VII.* nam executio Judiciorum contra Hæreticos, unum est ex auxiliis, quibus Magistratus Ecclesiasticum Judicem juvare debent quoad Hæreticos.

Juxta *Regul. XX.* Hæreticorum conditio pejor est, quam Excommunicatorum; quibus appellatio conceditur; iis enim sua defensio permittitur. Appellatio autem est defensionis species.

REG. III. IV. & V. pertinent ad proscritionem Bonorum, quæ solâ Principis autoritate decerni potest; idem est de privatione Paternæ Potestatis, de qua loquitur REG. XXII. REGULÆ VII. X. XII. XIV. XVII. XX. pertinent ad Excommunicationem, quæ privat iuribus, à quibus illæ Hæreticos excludunt. *Sexta*, quæ statuit pœnas in *Inquisitores* ab officio recedentes, una est ex iis, quæ versantur circa adjuncta Judicii in Hæreticos. Idem est de XXI. loquente de Privilegio Cruciatorum contra Hæresim.

REG. XI. quæ vim in Hæreticos adhiberi prohibet, iisque sua bona adimi sine causa, valdè adversatur ei, quam retulimus, agendo de Excommunicatione; quâ occisio Hæreticorum permittitur. Textus hic laudatus observationem nostram in *Regulas III. IV. & V.* confirmat, nempe in eo, quod Hæreticorum punitionem temporalem spectat in eorum Persona, Bonis, & iuribus, Legibus Civilibus inhærendum esse.

REG. XVI. sumpta è *Capite 4. de Hæreticis*, ferens, Libros ejus, qui damnatus est, unâ cum eo damnatos esse, restringi debet ad Libros, in quibus agitur de Argumento, circa quod erravit; hæc enim damnatio cadit solum in Errores, propter quos damnatus est; alii Libri forsitan boni sunt, & ad eos Damnationem extendi iniquum est, quæ, cum sit odiosa, ab uno Casu ad alium extendi non debet.

QUÆSTIO IX.

Agens de remediis subsidiariis accusationi Hæreseos, unum tantum affert huic Judicio peculiare, scilicet *Primum*, seu Vistationem annuam ad inquisitionem contra hoc Crimen: aliud, quod est Purgatio contra Personas suspectas, Crimini cuilibet commune est.

OBSERVATIONES in CAP. XVIII. de HÆRESI *speciatim sumptâ.*

Sub verbo *Hæreseos* Autor complectitur *Judaïsmum*, *Mahumetismum*, *Apostasiam*, *Hypocrisim*, perinde ac Hæresim. Quamvis in Corpore Juris nominatim commemoretur magnus Hæreticorum numerus, *Manicheorum* tantum & *Beguardorum* mentionem facit Autor, ob rationes, quæ difficilè divinari possunt. Quod dicit de Hypocritis QUÆST. VI. tres specialiter Schismaticos ibi nominatos spectat. Itaque Schismaticos cum Hypocritis confundit; vel sub eodem vocabulo comprehendit. Inter *Manichæos* & *Beguardos*, APOSTATAS locat. Hæ Generales Observationes in hoc Caput, crebram observationem confirmant: nempe Autorem distinctam Argumentorum, de quibus disseruit, ideam non habuisse. Ex Observationibus, quæ fiunt in singulis *Quæstionibus* & *Regulis* subjectas, percipietur, eum perinde fuisse rudem Methodi distribuendi in Regulas Juris Canonici; major quippè fructus ejus Methodi est, complecti sub Regulis quascumque res, quibus applicari possunt.

Tom. I.

QUÆST. I. de JUDÆIS & SARACENIS.

Prima Regulâ circa prohibitionem Matrimonii inter Christianos, & Judæos, locum habet in Mahumetanis, in Paganis, in Hæreticis, in Apostatis. Idem est de *Sexta*, quæ committi Judæis Officia publica vetat, & quidem Paganis applicatur in QUÆST. II. REG. III. *Secunda* Judæis inhibens, ne Christianos, sive facto, sive verbo contemnant, extenditur ad Mahumetanos, Paganos, Apostatas, quibus in Provinciis Christianis habitare conceditur. Quod dicitur in REG. III. Judæos & Saracenos prohibendos non esse, quominus Cœrimonias suas peragant, Festaque celebrent in Locis, ubi ipsis habitare licet seorsim, aut promiscuè cum Christianis, extenditur ad Hæreticos, quoad Provincias, in quibus Hæresis toleratur: quoad Saracenos observanda est restrictio, quam CLEMENT. de *Judæis* apponit, vetando, ne ipsis invocatio publica Mahumetis permittatur, nihilò magis quam Processiones ad Loca, in quibus aliquis eorum, quem *Sanctum* nuncupaverint, sepultus est. In *Quarta* duæ res interdiciuntur ergà Judæos; 1. Vis in ipsos. 2. Coactio ad suscipiendam Religionem CHRISTI. Utraque Definitio locum habet ergà Mahumetistas & Paganos, ubi cum Christianis habitant. Idem est de subjectis exceptionibus, 1. De Casu, quo Fidem amplexi fuerint. 2. De Casu, quo vim Christianis intulerint. In *Septima* Judæis interdicitur Constructio novarum Synagogarum, & permittitur collapsarum Re edificatio; utrumque applicari potest Mahumetanis, Paganis & Hæreticis, ubicumque ipsis inter Christianos habitare licet.

Nona, quæ prohibet, ne Bonis suis spolièntur Judæi, qui Baptismum acceperint, habet locum in cæteris Infidelibus prædictis. Perinde est de REG. X. & XI. quæ vetant Judæis Servos Christianos habere, famulise Christianis uti. Dicendum est de Servis Mahumetanorum aut Paganorum, quod dicitur REG. XII. de Servis Judæorum, ipsos per Baptismum liberos fieri.

REG. XV. Judæorum prædia Decimarum præstationi subjiciens, locum habet ergà Bona cæterorum Infidelium inter Christianos commorantium. Præceptum *Regulæ XVII.* circa separationem Liberorum Judæorum à Parentibus, extendi potest ad Liberos aliorum Infidelium Christianam Religionem non colentium.

QUÆSTIO II. de PAGANIS.

REGULÆ I. & II. ferentes, eos, qui Judæis prædicant, uti posse alimentis sibi ab illis oblatis, Virisque ad id Munus idoneis concedendam esse prædicandi licentiam, ad reliquos Infideles applicanda est.

QUÆSTIONES III. IV. V. de MANICHÆIS, APOSTATIS & BEGUARDIS.

Nihil hic attentione dignum est, nisi BEGUINAS non comprehendi in Damnatione *Beguardorum*.

OBSERVATIONES in CAPUT XIX. de USURA.

Autor in *Quæstione I.* loquens de rationibus accusationis hujus criminis, duas refert, quarum *Secunda* falsa est; scilicet, omne commercium aut negotium est illicitum, omnis negotiatio prohibita est.

Indè transiens ad *Secundam*, in qua discutit causas, quo verbo intelligit peccata, quæ hujus accusationis Materia sunt, Usuram inter causas numerat, quod tam absurdum videtur, quam si dixisset, Usuram esse primam causam accusationis Usuræ: tùm ipsam definit, dicendo, eam consistere in aliqua re ultra sortem principalem.

Secunda est, si aliquid ultra sortem exigatur, quod mera repetitio est.

Tertia Causa est, si is, qui mutuò dedit sine stipulatione fœnoris, reddere nolit parabolam Juramenti, nisi qui mutuò accepit, sibi præter pecuniam mutuò datam, aliquod emolumentum præstet. Verba hæc, *Parabolam* &c. expositione

Aa 3 indigent,

indigent, & significant Chirographum juramento confirmatum.

Alia causa pertinent ad Usuram dissimulatam, vel interpretativam: scilicet 1. Contractus Emptionis & Venditionis, in quibus augetur pretium ob dilatam solutionem, aut minuitur ob anticipatam: praesumitur his vocabulis fieri Mutuum, cujus lucrum Usurae vicem gerit; Exceptiones sunt lucrum cessans. 2. Contractus Antichreticus, quo praedium oppigneratur, cujus fructus, emolumentum ob hunc fundum dati locum tenent; Exceptiones sunt damnum emergens. Exceptiones generales harum causarum falsa sunt, Excepta *Octava* sumpta ex constitutione Censuum annui. *Tertia* & *Quarta* non versantur praecise circa Usuram, sed circa Restitutionem. Et quidem Autor omnes respuit praeter *Tertiam* & *Octavam*, quas exponit, & *Quartam* circa Mutuum inimico factum, aut alii cuicumque, quem occidere licet, quae locum habuit tantum in Lege Moisaica; & *Quintam* sumptam e casu, quo mutuatur Usurarius, quae reprobanda est: & *Octavam*, quae sola accurata est. Loquens in *Quaest.* III. de iis, quos accusatio haec involvit, haereses solos commemorat, a quibus tamen sola restitutio exigi potest: accusationis autem finis praecipuus est vindicta seu poena.

QUAESTIO IV. DE POENIS USURAE.

Autor *Primo* poenas aut refert, aut indicat in *Regulis X.* quas circa hoc proponit. Continua serie tradit omnes, quae omnibus Usurariis sunt communes; nempe 1. Restitutionem, quae accuratè loquendo, non est poena, sed reparatio damni: 2. Excommunicationem, quam refringit ad Casum, quo Usurarius non restituit: generalis tamen est erga Usurarios manifestos: sed haec minor est duntaxat; illa vero major, distinctionem hanc observare Autor debuerat 3. Denegatio Sacramenti Poenitentiae; 4. Interdictum Sepulturae: haec poena manifestum duntaxat Usurarium restituere recusantem respiciunt; 5. Poena lata in Rapinam, cui Usura comparatur. Caeterae pertinent aut ad Clericum Usurarium, adversus quem sancitur Depositio (*cap. 7. de Usur.* eum duntaxat ab Officio suspendit & Beneficio) aut Judaeum Usurarium, qui communione Civili inter Christianos privatur: aut eos, qui Statuta condunt, aut servant, Usurae faventia, qui excommunicantur; aut eos, qui dicunt, Usuram non esse peccatum, qui Haeretici reputantur: aut eos, qui domum locant Extraneis Usuram exercentibus.

Unum est Verbum circa *Quaest.* V. *De adjunctis hujus Judicii*, scilicet, obligatio edendi Libros Rationum, quae locum habet in pluribus aliis judiciis; nempe iis, in quibus reddenda sunt rationes. Idem est de *Quaest.* VI. *De consequentiis hujus Judicii*; nempe exclusionem appellationis quoad condemnatum, privationem juris testandi.

Perinde est de *Quaest.* VII. *Circa remedia Subsidiaria accusationi hujus criminis*, Primum est, ut Magistratus ex Officio & sine accusatione persequatur Usurarios, 2. Usurarius, qui non restituit, uti nequeat Pontificio Rescripto, ad repetitionem usurarum, quas alii Feneratori solverit.

LIBER II. Methodi VIGELIANAE Juris Canonici DE JUDICIIS PRIVATIS *inscriptus.*

OBSERVATIONES in Divisionem hujus Libri.

Priusquam de *Libri* hujus Divisione loquar, observandum est, tantam esse ipsius cum *Primo* connexionem, ut, quae hic dicuntur, Prioris doctrinam illustrent, ejusque defectus suppleant, & vicissim hic ab illo eadem ferè praedia mutuatur. Argumentum utriusque unius ejusdemque generis est; ambo sunt species generales Judiciorum, quorum alia Criminalia sunt, alia Ci-

vilia. Reperitur hic enumeratio solemnitatum, seu rationum procedendi in Priore omissa; itema reperuntur principia in Priore supposita. Quamvis Judicia publica sint majoris momenti, quia Criminum coercitio bonum publicum immediate respicit, & quietem publicam procurat sceleribus turbatam; Judicia privata in eorum praesentia, quod, cum magis crebra sint, eorum commodum aliquatenus majus est; imò, cum lites inimicitias pariant, quae saepe Criminibus occasionem aperiunt, Judicia Civilia obviam eunt sceleribus, ad quae coercenda, caetera Judicia instituta sunt. Junctis ambobus Libris exurgit Summa Tractatus perfecti de Judiciis tam generatim, quam sigillatim consideratis, Criminalibus & Civilibus, Ecclesiasticis & Secularibus; secus est de Methodo, sive modo tractandi singula Materiae capita. Iisdem ferè vitiis turget *Liber Secundus*, quae observata fuere in *Primo*. Regulae, ut plurimum, minorem legitimam extensionem habent: eadem nimis multiplicantur: in Exceptionibus ponitur id, quod ad Regulas integritati debita restituta pertinet: multa quoque sunt inutilia, quia, quod in eis quaritur, aut in praecedentibus, aut in subsequentibus enucleatur. Probabitur hoc in Observationibus in unumquodque Caput, Quaestiones ejus, Regulas atque Exceptiones. Aliter sentiendum est de ordine, qui justus, ac naturalis videtur: quidquid enim ad Judicia pertinet, reducitur:

1. Ad Personas, quae in eis concurrunt; nempe, Judicem, Assesores, Postulantes seu Advocatos, Procuratores, Defensores, Actorem, Reum.

2. Ad Res, de quibus inter Partes disceptatur.

3. Ad Actus Judiciorum; nempe Citationem, seu Assignationem; Libelli oblationem, seu Petitionem; Concessionem dilationum; Exceptiones, Cautiones; Contestationem Cause; Juramentum Calumniae; Probationes; Discussionem aut Cognitionem ipsarum; Delationem ad Superiorem, ubi difficultates exoriuntur ad eum consulendum impellentes; Sententiam.

4. Ad consequentias Judiciorum; scilicet, Appellationem; rem judicatam; Actionem judicati; Exceptionem; Executionem Sententiae; Missionem in Possessionem; Publicationem bonorum debitoris; solutionem impenarum litis; Exceptionem, unumquemque Legi parere, quam aliis imponit.

5. Ad Remedia Subsidiaria Judiciorum; nempe, Compromissa, & Transactiones.

Porro, haec omnia eodem ordine continentur sub Autoris Divisione.

Inter Quaestiones particulares in singula Capita hujus Libri, tres, ut plurimum, absunt, quae in superiore agitantur; scilicet, variae Cause diverforum Judiciorum, de quibus in illo agitur, Poena, & adjuncta. Verbum hoc, *Judicium*, hic sumitur in propria significatione, non verò in sensu, quem obtinebat in superiore, nempe, pro Crimine.

OBSERVATIONES in CAP. I. GENERALEM DESCRIPTIONEM JUDICIORUM continens.

Quod dicit in *Quaest.* I. de fine Judiciorum, nempe, illa instituta esse ad compescendos Malos, & procurandam pacem publicam, Judiciis Civilibus hic exponendis non convenit.

Secus est de *Regulis Quaestiones II.* circa Locum, in quo Judiciis vacandum est, quae utrique Judiciorum speciei conveniunt: scilicet.

1. In Civitatibus & Locis frequentibus; modò sint intra Diocesim Episcopi, aut Superioris in casu appellationis, nisi forte consuetudo contrarium induxerit, vel Episcopus à Sede sua pulsus fuerit.

2. In loco commissionis erga Judicem Delegatum.

3. Extra Ecclesias & Cameteria, à quibus, ob rationem specialem, excluduntur Judicia Criminalia, nempe, ob effusionem Humani Sanguinis, à qua abhorret Ecclesia. *Regula V.* Autoris ad tres memoratas reducuntur.

QUAESTIO III.

QUÆSTIO III. *circà* TEMPUS IN QUO JUDICIIS VACANDUM EST.

Regula, Exceptio, Replicatio, Duplicatio hic ab Autore adhibitæ, ad hæc pauca contrahuntur. Judiciis non est vacandum tempore ad honorem Divinum, aut Sanctorum Cultum consecrato, nisi contrarium suadeat necessitas, neque in Feriis ad Homines recreandos institutis, nisi Partes hoc commodum abnuant: hoc autem in Judiciis Criminalibus habet locum.

QUÆST. IV. *circà* DURATIONEM JUDICIORUM.

Juris Civilis Dispositio trienne spatium præscribat: Jus vetus absolvi litem quàm brevissimo tempore præcipiebat: Ecclesiastica negotia confici jubet Concilium Tridentinum infra biennium, *Cap. XX. Sess. XXIV. de Reform.* Alioquin recursum ad Judicem Superiorem, tanquàm ob denegatam justitiam permittebat. Autor id non observat. REG. III. QUÆST. V. *de Judiciorum adjunctis*, hodie non obtinet, ut probat Canon laudatus, in Secunda, qui jubet, ut actus Judicarii Scriptis mandentur.

Doctrina hujus Capituli in Judicio per Delegatorem celebrato, locum habet, perinde atque in cæteris: hoc insinuat Autor, QUÆST. II. Judicem Delegatum complectendo.

OBSERVATIONES in CAP. II. de JUDICE QUÆST. II. *de dando Judice, & Foro Competenti.*

De multis promiscuè rebus Autor differit, quæ sigillatim exponendæ fuerant, quarum ut detur notio perspicua & accurata, sic illæ distinguendæ sunt. 1. Institutio Judicis, sive Ordinarii sive Delegati. 2. Forum Competens. 3. Judex Suspectus. Hæc autem insignibus differentiis donantur, quæ perspicuè enucleari nequeunt, nisi singulæ seorsum discutiantur; nam v. gr. ratio, propter quam Judex suspectus fit, eum non efficit incompetentem: quod sufficit, ut Judex incompetens fiat, eum non reddit inhabilem ad Judicis officium: Suspicio non objicitur, nisi Judici competenti: incompetenti non habet locum nisi in eo, qui Judex esse potest, & est reipsa; & de viro judicandi incapaci dici nequit, eum esse incompetentem, aut suspectum: ad rectum proinde ordinem pertinet, ut distinguantur vitia, quæ incapacitatem pariunt; à defectibus, qui incompetentem efficiunt: Hicque ab iis, quæ suspicionem duntaxat inducunt. Sic Autor vitavisset istas Replicationes & Duplicationes, quæ confusionem generant, paucisque Exceptionibus circà singula Capita indiguisset.

Inter vitia, quæ incapacitatem ad Judicis Munus operantur, quædam sunt Juris Naturalis; videlicet Stupidus & Mutus à nativitate, Infans, aut Furiosus, aut Stupidus Judices esse nequeunt; & hi nullam patiuntur exceptionem.

Alia sunt Juris Humani, dispensationisque Exceptionem patiuntur. Sic Mulier, aut Servus, aut Infamis, vel Peregrinus, aut Excommunicatus, aut Infidelis, aut non Catholicus, arcentur ab hoc officio, quandiu subsistunt hæc vitia, aut ab iis dispensatum non fuit; Provisio aut Commissio ad Judicis Munus, est nulla, & consequenter actus Judicis ab ejusmodi Personis profecti, sunt nulli.

Hi, qui nullo ex vitiis prædictis laborantes, præficiuntur, ut sint Judices alicujus Regionis, sunt Judices Competentes, quoad omnia Judicia Civilia & Criminalia, quæ ibi exoriuntur; de iis intelligendum est id quod Autor, dicit eos, qui Tribunal ipsorum declinant, teneri ad probandam incompetentiam, quia hi sunt in Casu Exceptionis, quæ sola probatione indiget; cæteri sunt in Casu Regulæ cognitæ Juris. Quæ diximus, ad Judicem Ordinarium restringi debent. Secus est de Judice Delegato, quem cognoscere non tenentur litigantes, nisi postquam sufficienter potestatis suæ, fidem fecit.

Quemadmodum recusatio non habet locum, nisi adversus Judicem competentem, qui cum recusat, ut suspectum, tenentur pariter probare Causas Suspensionis, quam contra illum gerunt, quæ in re Judici Ordinario similis est Judex Delegatus.

Suspicionis Causæ, deducuntur ex eo, quod Judex, aut Litigans sit, aut Cognatus Litigantium, aut Domesticus, aut Dominus, aut Inimicus. Hæ Causæ ab utroque Litigatore contra Judices, quos ipse pro Suspectis habuerit, tam in Secunda Instantiâ, quàm in Primâ; tam in casu Reconventionis, quàm in alio quolibet, allegari possunt. Recusatio proponi debet antè litis contestationem, nisi fortè suspicionis Causæ post illam emerferint, aut cognitæ fuerint.

Hæ sunt Observationes, quas necessarias duximus ad fecernendum ea, quæ Autor permiscuit; ipsæ generales sunt; Argumentumque integrum QUÆST. II. respiciunt: indè indicare non potuimus loca, in quæ cadunt. Nunc ad Particulares transeundum est, quæ loca particularia attingunt. Exceptio X. locum habet in Foro Interiore, in quo unice consideratur vita Judicis, non verò potestas ejus; cum è contra in Foro Exteriori, de potestate, non de moribus Judicis, agatur: Undè judicare in illo valet, atque etiam damnare Personas minùs apud Deum, vel etiam coram Hominibus noxias, quàm ipse fit.

Hodiè restringenda est Exceptio XIII. ad Excommunicatum Denunciatum. Exceptio XIV. ad Judicem Delegatum pertinet, à quo inchoat negotii auditione, Delegans de illo noscere nequit. Except. XV. ad Casus, in quibus Delegans tenetur ad delegandum. Except. XVI. loquitur de Casu, quo plures delegati conjunctim judicare debent. Except. XVII. de Casibus, in quibus plures ita delegantur, ut singuli seorsim judicare possint; quo casu, judicio ab uno lato, cæterorum facultas evanescit.

Hodiè restringenda est Exceptio XIII. ad Excommunicatum Denunciatum. Exceptio XIV. ad Judicem Delegatum pertinet, à quo inchoat negotii auditione, Delegans de illo noscere nequit. Except. XV. ad Casus, in quibus Delegans tenetur ad delegandum. Except. XVI. loquitur de Casu, quo plures delegati conjunctim judicare debent. Except. XVII. de Casibus, in quibus plures ita delegantur, ut singuli seorsim judicare possint; quo casu, judicio ab uno lato, cæterorum facultas evanescit.

Exceptio XVIII. dicens, Personas Miserales, ut Pupilli & Viduæ, Imperatorem aut Pontificem Judicem habere in Possessorio, significat, illud Privilegium nasci ex eo, quod sub protectione Principis aut Temporalis, aut Spiritualis sint: illudque à Primo ad Secundum manavisse; quippe Lex laudata longè antiquior est, quàm Canones *ibid.* allegati. Concessum fuit illud Privilegium, ad propulsandam vim ab ejusmodi Personis circà possessionem. Except. XIX. simile Privilegium Regulam in Exceptionem convertit. Regula fert, ut Judex Sæcularis cognoscat de Causis realibus saltem, cum litigantes sunt Laici. Actor sequitur Forum rei. Ex Privilegio Judex Ecclesiasticus earum notionem habet, cum Clerici sunt Actores. Exceptio est, quandò agitur de Feudo, & quandò dubium est, an res ad Clericum aut Laicum pertineat.

Except. XX. Juxtà Penitentes Publici gaudebant prædicto Privilegio Clericali. Canon. 16. CAUS. XI. QUÆST. I. laudatus in Exceptione XXI. non dicit, Reum conveniri debere in Domicilio; sed conveniri debere coram Judice suo, nempe Judice Provinciæ, si Laicus, aut Episcopo, si Clericus sit. Altera pars Exceptionis perspicuè enucleari potest absque impedimento Replicationis & Duplicationis per *Cap. 20. de For. Comp.* supponit hoc, competentiam Judicis sumi à loco Delicti, aut Contractus, aut Domicilii, aut Situs fundi controversi, & casum excipit, quo Reus Romæ degit; nihil enim Autor adjicit, quod in hac Summa non contineatur, modò observetur Contrahentes aliquandò se adstringere, ad agnoscendum Judicem Locorum, quos incolent, cedente die Promissionis, aut alijs cujuslibet obligationis, quo in Casu Reus conveniri potest coram Judice Domicilii sui, perindè ac coram Judice loci Contractus.

Except. XXII. non habet locum, nisi in Actionibus Personalibus, in quibus Superior ab Inferiore judi-